

FOAIE

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 13.

Luni, 27. Martie.

1844.

КЪ ВЪ НТ

пентрѣ desciderеа кърсълѣ де исторіе національ дн акадemia михайлеанѣ.

(Днкеіере.)

Съ не ферім, Domнілор меі, де ачеа-стѣ маніе каре траде асѣпра поастрѣ рѣсъл стрѣнілор. Дн посїдіа поастрѣ де фаць, чеа ѣнтѣ даторіе, чеа ѣнтѣ днсѣ-шіре тревѣіе съ не фіе modestia; алмїн-трелеа ам пѣтеа мерїта ачеаа че зіче D. Еліад, къ пѣмаї паціле ваокрѣте ворвекск неконтенїт де стрѣмошї лор, вѣпѣоарѣ ка шї еѣгенїстїї скѣпѣтаці. Съ не ско-ворїм дїн Еркѣл, дакъ вом фї мішеї, лѣ-меа тот де мішеї не ва дінеа; шї дїн протївѣ, дакъ ісгонїнд деморалїсаціа шї неврїеа общеаскъ каре не дармѣ спре-пеїре, не вом сілі къ ѣн пас маї сігѣр, а не дндрепта не ка леа фрѣдіеї, а патріо-тістѣлѣї, а ѣнеї чївілісації сѣпѣтоасе шї пѣ свперфіціалѣ кѣм о авет, атѣнче вом фї респектаці де Еѣрона, кіар дакъ неам траде дїн хорделе лѣї Цепціс-Хан. Аша дар, Domнілор меї, еѣ пѣ въ воїѣ аскѣнде къ леціле, къ обїчеїзрїле, къ лірва, къ днчепѣтѣл пострѣ се трагѣ дїн Романї; історїа де мѣлт аѣ доведїт ачесте адеврѣрї, дар ѣпкъ одатѣ въ маї сігѣр, сѣнт

департе де а мѣгѣлі о маніе рїдіколѣ, ворвїндѣвѣ де фаптеле Романїлор, ка къпд ар фї але поастре; чї воїѣ фаче чева маї фолосїтор; мѣ воїѣ сілі а въ дндемна, къ дакъ вроїці съ фїці кѣпоскѣці де аде-вѣраці фїї а Романїлор, апої съ фачеці шї Двоастрѣ чева, каре съ се поатѣ сѣ-мѣлѣї къ іспрѣвіле попорѣлѣї де лѣме domнітор.

Днаїнте де а сѣършї, дацімі воїе, Domнілор меї, съ кіем лѣареа воастрѣ а-мїнте асѣпра кърсълѣї меѣ. Дакъ Гречїї аѣ кѣзѣт одатѣ сѣвт жѣгѣл лѣї Фїліп, шї дн зрмѣ сѣвт жѣгѣл Романїлор, есте пентрѣ-къ аѣ вроїт съ фїе Платеанї, Теванї, Атенїанї, Спартїаці шї пѣ Еліні; тот аша шї стрѣмошїї пострї аѣ вроїт съ фїе Ар-деленї, Мѣнтенї, Бѣпѣденї, Молдовенї шї пѣ Ромѣнї; раре орї еї аѣ вроїт съ се прївіаскъ днтре дѣшїшї ка о сігѣрѣ шї ачсванї паціе; дн неврїеа лор дар тре-вѣїе съ ведет ісворѣл тѣгѣлор непорочї-рїлор трекѣте, акѣрора зрме ѣпкъ пѣпѣ астѣлї сѣнт вїї, не пѣмѣнтѣл пострѣ. Департе де а фї пѣртїніторѣл зпѣї сімтї-мент де зрѣ кѣтрѣ челеламте пѣрді а неамѣлѣї меѣ, еѣ прївеск ка патрїа меа, тоатѣ ачеа днтїндере де лок ѣнде се вор-вѣще ромѣнеце, шї ка історїа національ.

історія Молдавії дитреці днаїнте де съшереа еї, а Валахії шї а фрацілор дїн Трансїлванїа. Ачеасть історїе есте обїектєа кърєслїї меї; дїтїнїлїндїмъ, кѣм се дїцїлїеце дела сїне, маї тѣлт асѣпра дїтѣтїплїрїлор Молдавії, нѣ воїї трече сѣвт тѣчере шї фантеле вреднїче де дїсепнат а челорлалте пѣрїї а Дачїї, шї маї алес а Ромѣнілор дїн Валахіа, кѣ карїї сѣптем фраці шї де крѣче, шї де сїпїе, шї де лїмѣ шї де леці. Прїн зрмаре, вѣ рог сѣ дїсепнаці кѣ еї нѣ воїї дескрїе фантеле деосѣвїт дѣпъ ані шї зїле, чї дїтр'їн кїп колектїв.

Пѣлт акѣм тодї ачеї че с'аї дїделетнїчїт кѣ історїа націоналъ, н'аї авѣт дї прївїре декѣт бїографїа Домнілор, непоменїнд нїмїкѣ де попор, їсворѣа а тѣтѣлор мїшкѣрїлор шї їспрѣвелор, шї фѣрѣ каре стѣпнїторїї н'ар фї нїмїкѣ. Мѣ воїї сїлі сѣ тѣ фереск де ачеасть грешалъ де кѣпїтенїе; чї не лѣпгѣ історїа полїтїкѣ а церїлор, атѣт кѣт воїї фїажѣтат де докѣментѣрїле шї традиціїле веки, воїї кѣвта а вѣ да шї о idee лѣтѣрїтѣ асѣпра стѣрїї соціале шї морале, асѣпра обїчеїзрїлор, прежѣдецелор, кѣлтѣрїї, негодѣлї нї лїтератѣрїї векилор ромѣні. Департе де а тѣ пѣне ка окѣрїторѣа времїї трекѣте, дї шї воїї фаче о деосевїтѣ даторїе сѣ вѣ дїфѣдошез ачеа векиї дїтокѣрїе гѣвернаменталъ, ачеа адѣпаре де правїлї фїндментале кѣпоскѣте сѣвт нѣтеле де обїчеїзл пѣтѣпїтѣлї, сѣвт каре патрїа поастрѣ с'аї пѣстрат маї тѣлте веакѣрїтаре шї пѣтернїкѣ. Прїн ачеаста, веці кѣпоаде, Домнілор, кѣ ачел трекѣт нѣ сра аша де реї, аша де барвар, прекѣт сѣ плакѣ зпї шї алції а вїл дїфѣдоша;

шї кѣ ава шї ел тѣлте ашезѣтѣпїтѣрї, тѣлте орѣндѣеле пре каре кїар полїтїчїї шї економїї де асѣзї ле тѣртѣрїесек де вѣне!

Історїа Ромѣнілор, ка шї а тѣтѣлор націлор модерне, се дїнпарте дї історїе векиї, де мїжлок шї поѣт; фїенде-каре дїн ачесте се сѣвт-дїнпарте дї маї тѣлте перїоаде, каре тоате се дїчепѣ кѣ врео епохѣ дїсепнатѣ. Нѣ вѣ воїї ворѣї де-кѣт де дїпѣрѣала прїнчїпалъ.

Історїа векиї се дїчепе дела челе тѣпїтї тїмпѣрїї історїче а Дачїї, шї терѣе пѣлѣ ла дїтетеїереа статѣрїлор Валахії (1290) шї Молдавії (1350). Дї ачеасть дїтїндере де време, ведем рїсїна Дачїлор, дїпопорареа церїї лор кѣ колонїї романе, дїфлорїереа ачестора пѣлѣ сѣвт дїпѣратѣл Аврелїан, шї рїсїпїереа лор прїпїлїереа барварїлор, карїї зпїї дѣпъ алції с'аї скїмват неконтенїт не пѣтѣпїтѣл пострѣ дела 270 шї пѣлѣ ла 570, кѣнд Аварїї с'аї трас дї Панонїа, лѣсїнд Дачїа словодѣ. Дїтр'ачесте времїї греле, ведем дїсѣ дїн кѣнд дї кѣнд, пре мїкѣа попор ромѣн, кїар дї мїжлокѣа сѣмїндїлор де алт пеат, ретрас шї аскѣне дї вїле шї поенїле Карпацілор, пѣстрѣндїшї націоналїтатеа, леціле, лїмѣа шї обїчеїзрїле, ка зпї скѣтп патрїмонїї прїїмїт дела пѣрїндї. Дї веакѣрїле X шї XI, ресѣфлѣндѣсе де пѣлїрїле барварїлор, Ромѣнїї прїндѣ ла дїдрѣзлїеалъ, есѣ дїн асїлѣрїле лор, шї не коастеле с'аї ла поалеле тѣндїлор се алкѣтѣескѣ дї мїчї капїтанатѣрї, шї воевозїї сѣвт шефї де сїпїеле лор; шї дїсѣжрїшїт дї веакѣрїле XIII шї XIV се дїтїндѣ не шесѣрї, есѣ дї царѣ, дѣпъ експресїа векелор хропїче, шї дїтетеїазѣ

доъ статѣри неатърпате а Валахїеи шї а Молдавїеи.

Къ формареа принципатѣрилор се дн-чепе исторїа де мїжлок, шї се сфършеде къ десвѣршїта лор кѣдере сѣвт Domnїи Фанариоци (1716). Ачестъ парте а исторїеи есте адеврѣтата исторїе а Ромѣнилор. Андатъ дѣпъ днтокмїреа лор дн статѣри неатърпате, дї ведем лѣптѣндѣсе къ попареле мецїешїте пентрѣ пѣстрареа националитѣдїи лор; нїчї одатъ дѣхѣл їзѣднїї шї а пѣвѣлїрїи пѣ їаѣ повѣдѣїт; чї тоате рѣсвоаеле лор аѣ авѣт зп дѣл повїл шї сѣдїт, апѣрареа патриеи шї а лецїї. Дар дн ачесте лѣпте, статорнїчїа, кѣражѣл, їспрївїле, вїрїндїле лор не парѣ фавѣлоасе, потрївїндѣле къ мїкѣл лор пѣтър шї къ пѣдїеле мїжлоаче че ле аѣ стѣтѣт дїнаїге. Дѣштанї де зече орї маї пѣтерпїчї декѣт дѣлнїї дї ведем вѣптѣдїї шї пѣшї дн фѣгѣ. Днсѣ зп колос страшнїк, зп повр кѣшпїт се ївеще не орїзонѣл Езропей; їсламїстѣл се араѣт шї тоате нацїїле третѣрѣ пентрѣ леѣеа шї националитатеа лор. Сербїа, Бѣлгарїа, Албанїа, Маѣедонїа, Гїрїа, Фрїалѣл, Крѣтѣл се факѣ провинчїї тѣрчещї; четатеа лѣї Константїн, Рома чеа повѣ, маїка орашелор се фаче капїтала сѣлтанїлор, шї сепї-лѣпа се днлѣцѣ дн локѣл крѣчїї не волта сѣпїтеї Софїї. Дн време кѣнд їсламїстѣл есте вїрѣитор претѣндене, кѣнд кїар Гречїа класїкѣ се фаче прада Османїлор, кѣнд тѣзїрїле ачестора ресватѣ пѣп' дн їнїма Бѣлгарїеи, пѣмаї Ромѣнїї се днпротивескѣ шївоїлѣлї каре днїте тоате, пѣмаї еї стаѣка зп вал апѣрѣтор крещїпѣтѣдїї днпотрїва Мѣсѣлтанїлор. Де тѣлте орї вїрїдї, де тѣлте орї сѣпнїшї, дар нїчї одатъ авѣ-

тѣдї пѣлѣ ла пѣтѣнт шї деспѣдеждїдї. дї ведем фолосїндѣсе де тот прїлежѣл шї дела 1366 шї пѣлѣ ла 1688 стѣнд деа-пѣрѣре дн лѣптѣ. — Мїрчеа чел вѣтрѣл, Влад Чепеш, Стефан чел таре, Мїхаї Ветеазѣл шї Шербан Каптакзїно аѣ фост маї алес педпїтѣкадїї дѣштанї а сектаторїлор лѣї Махomed, апѣрѣнд къ сѣпїеле лор сѣдїта крѣче. Де шї нековпент дн рѣсвоаїе, Ромѣнїї днсѣ пѣ зїтѣ реформеле шї днвѣпѣтѣдїрїле дн лѣзптрѣ; дн веакѣрїле XVI шї XVII маї алес еї фак тарї днпїнтїрї дн чївїлїсадїе. Скоалеле лор сѣпїт вестїте дн тот Орїентѣл; Молдавїа есте зпа дн челе зптѣї церї а Езропїї, дн кареа ївенчїа лѣї Гѣтевберг, тїпографїа, се днтродѣче. Даскалїї, калїграфїї шї правїлїстїї ромѣнїї се кїамѣ ла кѣртеа царїлор Рѣсїеи, шї зп фїїѣ а Молдавїеи се днвредпїчеще а фї днвѣдѣторѣл лѣї Петрѣ чел таре. Дн чеа зптѣї жптїтате а веакѣлї XVII, лїмба ромѣнеаскѣ се десровеще шї кѣшїгѣ дрїтѣл де лїмѣл а Статѣлїї, маї тѣлте тїпографїї се ашазѣ дн амѣндѣбѣ принципателе; Васїїле Лѣпѣл шї Матеї Басараб, прїп ачесте фачерї де вїне, дншї факѣ зп пѣме пентрїтор дн исторїа патриеи. Барбадї рѣвнїторї десволтеазѣл лїтератѣра шї дѣхѣл национал; шї кѣт вор фї ромѣнїї, меморїа шї скрїерїле ворнїкѣлї Брекїе, а логосѣтѣлї Езстратїе, а мїтрополїдїлор Досоѣтеї шї Варлаам, а лѣї Мїрон Костїн, Нїколае Костїн, Радѣ Гречeanѣ, Радѣ Нопескѣ шї Їоан Некѣлче пѣ се вор зїта, нїчї се вор перде. Стрѣмшїї пострї кѣ зп пас гравнїк се днпїнтескѣ не калеа чївїлїсадїеи Анѣсѣлїї; днсѣ тоате ачесте пропѣшїрї се факѣ днпїоїерї. Вретеа кѣдерїї

ле вине; дн писма нациѡлор стрѣине, дн неврире днтре дѣншиі, зѣтѣнд кѣ сѣнтѣн сѣнтѣр ші ачелаш неам, чі деспѣрциі, лѣптѣндѣсе ші слѣвѣндѣсе днтре дѣншиі зѣнї не алциі сѣвт пѣме де Молдовенї ші Мѣнтенї, Ромѣнї се апропиѣ де пеїре. Тїранїа отоманѣ се днтемеїазѣ асѣпра лор, ші кѣ дѣнса сѣперстїциа, їгноранца ші днтѣперекѣл. Дн днчепѣтѣл веакѣлѣї тре-кѣт, се ївеще вїрвїторѣл лѣї Карл XII, Петрѣ чел маре; марїнімосѣл монарх дншї плеакѣ зѣ окїѣ дндѣрѣтор асѣпра попоарелор крещїне а Тѣрчіеї; ромѣнїмеа салтѣ де вѣкѣрїе. Ероѣл Рѣсеїеї, спре мѣнтѣїреа обѣеаскѣ се зѣеще кѣ Бранкованѣ ші кѣ Кантемір; дар завїстїа ші писма ачестор Домнї нїмїкнїчеще зѣ план аша де маре ші аша де вїне днчепѣт. Пачеа дела Прѣт днтемеїазѣ зѣкѣ не зѣ веак жѣгѣл Остапїлор асѣпра прїнчїпателор дела Дѣнѣре; кѣ трацереа оцїлор рѣсецїї, Ромѣнїї пердѣ чеа де не зрѣтѣ нѣдежде де мѣнтѣїре, чеа де не зрѣтѣ скїнтее де націоналїтате, ші чел де не зрѣтѣ дрїт че ле маї рѣтѣсесе, дрїтѣл де а фї окѣрѣтїцїї де кѣтрѣ Домнї пѣтѣнтенї; ші фанарїоцїї се факѣ стѣпѣнїї Молдавїеї ші Валахїеї!

Історїа позѣ се днчечене кѣ веакѣл чел маї кѣтплїт, каре вреодатѣ аѣ апѣсат церїе поастре. Тоате элементеле де націоналїтате ші де патриотїзм сѣнт де мѣлт пердѣтѣ; лецїле фндментале а церїї се калкѣ дн пїчїоаре; адѣпѣрїле обѣещїї, сѣвт пѣме де дїванѣрїї, се факѣ пѣмаї нїще формалїтѣцїї фѣрѣ їнтерес. О арістократїе їгнорантѣ, спрїжїнїтѣ де поартѣ ші де клер, не де о парте цїне дн лапцѣрїї зѣ попор де маї мѣлт де доѣ мїліоане оамейї, еар не де алта се фаче ставїлѣ кїар вїнелѣї

че зѣнї дн Домнїї фанарїоцїї вроскѣ а фаче; дрїтѣрїле церїї, каре дн каре се сїлеще сѣ ле вѣндѣ маї кѣ мїк прец шї маї деграѣтѣ; їсвоареле де днвѣдїре пѣвѣлїкѣ се днтревѣїндѣазѣ пѣмаї дн фолосѣл зѣвор фамїлїї прївїлїцїете. Moldavia се сѣзшїе дн треї пѣрцї, Валахїа есте днкѣнцїїзратѣ кѣ четѣцїї тѣрчещїї зїдїте не пѣтѣнтѣл еї. Фѣрѣ ажѣтор дн афарѣ, фѣрѣ ажѣтор дн лѣзнтрѣ, Ромѣнїї скапѣ тоате прїлежѣрїле де мѣнтѣїре; ші дн време кѣнд тоате попоареле Езропїї се днпнїтеазѣ спре о маї сдравѣнѣ днтемеїере дн лѣзнтрѣ ші дн афарѣ, пої кѣ ачечашї репещїїне не апропїем де пеїре. Революцїа францезѣ сѣгѣдїнд Езропа пѣнѣ дн челе маї адѣнчїї а сале темелїї, се ресїндї шї днтре Ромѣнїї; зѣнїї днтре еї се пѣнѣ дн комѣнїкацїе кѣ дїректорїїл францез; дар преа мѣлте церїї, преа мѣлте ставїле дмпедекѣ орї че вѣнѣ їсправѣ. Не зрѣтѣ вїрвїторѣл дела Мареңго, дн експедицїа са дн Едїпет, вроїнд а да треавѣ Тѣрчїлор, трїмїте емїсерїї дн Валахїа шї Молдавїа, ка сѣ формезе партїзанїїдеелор позе; ценеросѣл Рїгас мѣгѣлїндѣсе кѣ фѣгѣдїнцїїле лѣї Бонапарте, се фаче проповедсїторѣл словозенїеї; опрїт дн днтрепрїндереа са ел се дѣ калѣїлор дела Белград шї моаре пентрѣ патрїе. Дар моартеа са нѣ рѣтѣне перодїтоаре; шї еа есте менїтѣ сѣ прегѣтеаскѣ реченерациа поастрѣ; моартеа лѣї Рїгас де о парте, апѣсѣрїле несѣферїте а тїранїлор де алтѣ парте, їдеїле веакѣлѣї каре де шї днчет, дар тот днчепѣсѣрѣ а пѣтрѣнде днтре Ромѣнїї, скрїерїле лѣї Петрѣ Маїор шї а алтор вѣрѣвацїї патрїоцїї, контрактѣл кѣ армїїле рѣсецїї че аѣ окѣпат прїнчїпа-

теле дела 1806 пълъ ла 1812, тоате ачесте прегътескѣ дпгъмпльріле дела 1821. Дп време гънд дп Молдавіа етеріа ізвъкнеце ші кіамъ ла словозеніе нъ пѣмаі пре Гречі, дар пре тоате попоареле кредіне каре цемеа съвт жгъгл Търчіеі, Теодор Владимірескѣ рѣдікъ пе де амъ парте дп Валахія стеагъгл націонал, вестінд Ротънілор къ времеа венісъ, пентрѣ-ка дара съ скътѣре стъпъніреа стрънілор, съ депъртезе авъзъріле каре о родіа, ші съ довъндеаскѣ гъверн націонал дптемеіат пе о шартъ длібералъ. Порпіріле ші а лѣі Інциданті ші а лѣі Владимірескѣ аѣ зп реѣ сфършіт; дар къ тоате ачесте ресълта теле лор пентрѣ ноі сълт пемъсврате. Дпгъмпльрілор дела 1821 сълтем даторі къ орі че пропъніре че ам фъкѣт де атънче; къчї еле пе аѣ дешептат дѣхъгл націонал че ера адорпміт къ тотъгл. Де атънче тълте дппрецізъррі дпн афаръ пе вінѣ дп ажѣтор; къртеа протектоаре, ка о рѣсплатъ пентрѣ жъртфїле че Ромъніі іаѣ фъкѣт дела Петрѣ чел маре ші пълъ ла пачеа де Адріано пол, сімценце о дпгрїжіре адеврѣтат пентрѣ соарга поастрѣ; ші де ші тькѣ романістъгл нъ трїзмфъ, към зіче D. Аарон, тотъші ексїстїнда політікѣ дпчене а пі се ашеза пе темейрї маі статорніче. Дп врѣма тълтор пѣтїмірі, тълтор пепорочїрі зп орїзон маі сенїн пі се аратъ, пачеа дела Адріано пол се дпкеіе дптре Рѣсіа ші Търчіа, ші дрїтърї пердѣте де веакърї пі се дпторкѣ дпаної. Кїселеф, зп нъте пре каре Ромъніі нъ тревъіе съл ростеаскѣ декът къ рекъноціондъ ші драгосте, есте дпсърчїнат къ реченерациа патрией, къ пѣнереа дп лжкране а правїлор менїте съ пе факъ

о націе, пълъ ла дпмплініреа чеї маі марї фъгъдїнце, пълъ ла чеа маі темейнікѣ дпкізъшлѣіре а націоналітѣдїі поастрѣ, адекъ нътіреа де Домні пѣтмълтєні ші пе віеацъ пе тронърїле Молдавіей ші Валахїей.

Пълъ аїчі, Домнілор меї, віне історїа че ам съ въ дпфъдошез. Спрїжівл чел маі темейнік ка съ пот ажнїце ла цълъгл дорїт, дп агент дела індълцінда Двоастрѣ, ші дела нъдеждеа тълъглїтоаре, къ прїп прелекціїле теле воїѣ пѣтеа дешепта дп Двоастрѣ зп дѣх де зпїре маі де апрѣапе дптре тоате ратърїле неамълѣї ромънск, ші зп інтерес маі віѣ пентрѣ націе ші патриє. Ачєаста 'мі ар фї чеа маі скъмпъ рѣсплѣтіре ші чеа маі вълъ дпмърѣвѣтаре дп трѣднікѣл меѣ дрѣт.

Дптр'о асемїне дптїндере де історїе, каре къпрїнде атъте тїмпърї ші атъте локърї, кіар къ чеа маі маре лъаре амїнте тревъіе съ фак грешелї; орї чїне дпсъ ва віневої а тъл аскълта чева, ва дпсемна къ еле се вор дпгъмпла дпн лїпса къноціонделор, ші пічі декът дпн рѣ вроїнцъ саѣ къ врезп скопѣ аскънс. Дп дпфъдошареа дпгъмпльрілор каре сълт апрѣапе де ної, ші пре каре саѣ ної саѣ пѣрїнції пострї ле аѣ възът, воїѣ фї къ чеа маі неадорпміт прївігїере, нїрїнінѣдътъ а въ арѣта пѣмаї фаптеле дпмплініте, фъръ а врої а въ дескоперї ші цълърїле аскънсе. Дп епоха дела 1822 ші пъл' ла 1834, воїѣ фї маі алес кът се ва пѣтеа маі скърт ші маі овщєск, дпфъдошъндѣвъ пѣмаї дпгъмпльріле пѣвлїче, ші ачеле каре аѣ авът о дпрїзрїре сімцітоаре асзпра церїї. Ної п'ам ажънс тькѣ аща департе ка съ пѣтем трата къ пѣтъртїніре історїа контїмпѣреанъ; ачєаста есте треава віиторїмії. Дѣтпнезеѣ дар съ тъл фе-

реаскъ де а вроі а тѣ пѣне чепсорѣа кон-
виедѣиторілор меі, жѣдікѣндѣле саѣ крити-
кѣндѣле пѣртареа ши фаптеле. „Ачела каре
дѣші дпалѣ дѣхѣла ла вреднѣіа зпѣі істо-
риограф, зѣче Іоан Міѣллер, перде дп прѣ-
віреа са орѣ че атпцереі моментале ши пар-
тікѣларе. Жѣрналѣрі пот адѣна персоналі-
тѣді; дп тавеле історіеі се скріе пѣмаі
вечінікѣла адевѣр.“

БѢКЪДІ ДІН ІСТОРИА БЪТЪЛЪІ.

В е к і т ѣ а.

(Дпкеіере)

Іарѣ деспре модѣла лѣкрѣлѣі, ши кѣл-
тѣра вѣлор дп кѣрѣіме скріпторілор бѣ-
трѣні, ши дп фірѣа лѣкрѣлѣі се адеверече,
кѣтѣз іптіе пѣмаі ачеле матеріі металічоа-
се се лѣбра, каре се аѣла іп пѣтѣнтѣла чел
лѣкрѣторіѣ, саѣ прпн хѣлте де арпѣ; маі
тѣрзіѣ іпсѣші крѣпѣтѣрпме, прпн каре се
ведѣѣз осевіте местече мпнероасе *), арѣ-
таѣ калеа де а кѣтта дѣпѣ матеріі металі-
чоасе; іарѣ ла іпчеркѣрпме лор се фоло-
сѣѣз кѣ скѣле аскѣдпте, каре ши ле фѣчѣѣз
дп челе маі тарі піетрі, пѣлѣз кѣнд аѣ а-
жѣнс фіерѣла іп маі маре іптрѣвпндаре. Іп-
се вѣтѣла маі кѣ гроеѣла пѣмаі атѣлчі аз
пѣтѣт сѣ се іпчаепѣ, дѣпѣ че аз дат а лѣкра
кѣ фок, ши аше а стрѣвѣте іп лоптрѣла піе-
трлор. Кѣ ачаста адевѣрат саѣ маі деспнт

*) Мпсѣрѣ зѣчет іп трактатѣла вострѣ матеріеа
іпѣтроасѣ, іп каре се аѣлѣ метале, саѣ дп
каре прпн чева преѣачере се гѣтеск алте лѣ-
крѣрі фодоспчоасе, п. е. кѣрѣзпні де піатрѣ,
матеріі де порѣеланѣ н. а. Дпн мпнерѣ се
ванде мпнерос, мпнерал ш. а.

кѣтареа матеріілор металічоасе, ашезате
прпн стратѣрі мпнерале, дарѣ кѣ кѣт стрѣ-
вѣтѣа маі аѣнд прпн вѣі, кѣ атѣта іп іптім-
пна маі тарі піедечі, пѣптрѣ-кѣ ісвореа
ана, ши се стріка аерѣла. Фпелтеле, кѣ каре
саѣ фолосіт бѣтрѣні іп коптра ачестор піе-
дече, пічі пѣлѣз іп зпѣа де асѣзпні пѣ се дпѣ.

Колѣтпме саѣ стѣлпні, четѣді, ши пѣ-
реді тѣіаді прпн вѣі пѣлѣз ши іп тімѣрпме
поастре стаѣ десѣлме.

Спре лѣмпаре'ші се фолосѣѣз кѣ аѣді
де лемп рѣшпнос, маі тѣрзіѣз кѣ олет; де-
спре кареле скріе Клімент Александрпнеа-
пѣла, кѣтѣкѣ тот вѣіеріѣла авѣа осевітѣ кан-
ділѣ, кареа дпн зп маіжѣкѣіс мпнѣкѣторіѣ еі
спѣлпзѣра де не фрѣпте іп жос. Прпн вѣр-
теже се тѣіа трѣпте не коастеле піетрлор
саѣ стѣлпчелор іп жос. Піатра тѣіатѣ саѣ
фрѣнтѣ прпн вѣі, неавѣнд іпѣкѣ не атѣлчі
алте machine де мѣлат лѣкрѣторіі, о ско-
тѣа не спате аѣарѣ, каріі, де оарѣ че ла
лѣкрѣла вѣлор се анліка маі дѣ а рѣндѣла
шѣрѣ саѣ рові, пѣ преа ѣраз крѣдѣці. М.

T A T I A N A.

(Жѣрѣа апорѣлѣі дпшелат.)

Прекѣп дат маі спѣс, не вѣлѣстѣма-
тѣла де Ігнат маі пѣлѣт се пѣл сѣфері дпашп-
теа окілор; дѣпсѣла а фост зп прѣзѣк неа-
скѣлѣтѣтор, ши тот сатѣла ворѣеде деспре
леневіа ши неовѣрѣспіѣа лѣі.

Асѣел де порѣѣкѣ дѣдѣ Нартеніе Сп-
віан, зѣлѣ дпнтре екопмпіі чеі маі авѣді
дпн сатѣла К** зпчѣеі сале фетпде, Татіанеі,
каре ера фала ши вѣкѣрпѣ бѣтрѣпѣделор
лѣі. Лакрѣлѣі ши клппірп зпліте аѣ фост
респѣнсѣла ла аспреле саде кѣвпнте, ачелеа

днсь. тінкаръ ініма ізвѣторѣлѣї пѣрїнте
маї тѣлт шї декѣт апѣрареа чеа маї ело-
кзентъ. Шї о стрїнсь не дѣнса ла ініма
са, шї свспїнѣнд словозї дїн гѣрѣ'шї: „Сѣр-
мана теа фетїцѣ! — Съ нѣ кѣцедї, ка кѣнд
кѣ воїа а'шї вреа сѣ'дї гѣтеск дѣрере. Маї-
ка преа кѣрата шїе кѣт равд їо ла ведереа
лакрьмілор тале че вѣт палїдѣл тѣѣ образ;
дарѣ Ігнат нѣ е вреднїк де тїне шї тѣ прїн
днсодїреа кѣ ел д'аї траде лїнсь шї тїкѣ-
лошіе асѣпра капѣлѣї тѣѣ.“

„О, татъ, преа аспрѣ дл жѣдечї,“ ре-
спїнсь фетїца днтре лакрьмі, „ленеш шї
зшор ла мїнте поате кѣ есте, інімаї днсь
нѣ е стрїкатъ шї дѣнсьла сѣ маї поате дн-
дрепта.“

— „Нѣ тѣ адѣче ла тѣніе прїн асфел
де апѣраре. Днсь аста е днсьшіреа фе-
шеїлор; вої гѣндїдї, кѣ вѣрватѣла нѣ поате
фї рѣѣ, пѣпѣ че се фѣцѣреще дн цїрѣла
вострѣ кѣ амор, шї кѣ інімаї е о скѣлѣ,
че о сокотїдї де тропѣл вострѣ. — Фѣкѣт
ар фї дѣнсьла певѣнїа, фѣрѣ-леѣеа, ерат се
зїк, прїн каре а прегѣтїт мамеї сале мор-
тѣптѣла?“

„Ізвїте татъ, Ігнат сїмте адевѣратъ
пѣрере де рѣѣ пептрѣ рѣл че а фѣкѣт.“

— „Аѣ доарѣ пѣререа де рѣѣ днтрѣ
ачеаа шїо аратъ, кѣ'шї ласѣ екопомїа шї
зѣмѣл днкоаче днколо не тѣндї, ѣнде пре-
кѣт спѣне файма, ел трїеѣче дн челеа маї
прїмеждїоасе шї спѣркате легѣтѣнїе. Дн-
сѣшї кѣвїосѣла пострѣ преот тїа повестїт,
кѣ“

„Че а повестїт дѣнсьла?“ днтреѣѣ Та-
тіана, каре шї маї таре се днглѣвїні. „Грїт-
аѣ шї дѣнсьла асѣпра лѣї Ігнат?“

„Дѣнсьла тї а фѣкѣт де шїре, кѣткѣ
вѣїатѣла днмѣл не кѣ реле, шї днтрѣ аскѣне

петрече кѣ де ачеї оаменї, деспре каре пѣ-
таї рѣѣ се шїе, шї кѣ нїчї днтрѣ о поапте
се афлѣ акасѣ, фѣр'а шї чїнева ѣнде мерѣе.“

Тата шї фїееса нѣ'шї адѣсерѣ амїнте,
кѣткѣ ачела деспре каре ворѣїа дї аскѣл-
тѣ шї дн сївѣшї коаче ісѣвѣндѣ. Ігнат венїсе
не фѣрїш лѣпгѣ касѣ, ка сѣ вадѣ не Та-
тіана шї дїн фереастра дескїсѣ азї тот дїс-
кѣрѣл. Трекѣрѣ вр'о кѣтева зїле, дн каре
Татїана не Ігнат нѣ'л а вѣзѣт, шї дншї про-
пѣсѣ ка сѣ аскѣлте де татъ сеѣ, не каре 'л
їзвїа кѣ атѣта фѣрѣдезїте. Де шї еа нѣ пѣ-
теа гѣндї ла ачееа фѣрѣ днтрїстаре днсо-
дїтѣ де лакрьмі, ка сѣ'л днкѣнїцїре не
Ігнат, тотѣшї нѣ воїа а тѣрѣвѣра фереїчїреа
татъ-сѣѣ прїн ачееа, кѣ фаворїсеѣче не зї
аморез, не кареле дѣнсьла фоарте дл зреще.

„Нѣ їзвїте татъ,“ кѣцета дн сїне дрѣ-
гѣлаша фетїцѣ, „Татїана та нѣ те ва нѣ-
рѣсї; дїаї пердѣт скѣтпа соѣїе а вїеѣї,
каре те а фереїчїт не тїне шї не мїне шї
прѣїка та зїкѣ нѣ'дї ва кѣшѣла нїчї одатѣ
сѣпѣраре.“

Тот кѣцетѣла че'л авеа кѣтрѣ тѣтѣса,
акѣреї сїкрїѣ (кошчїѣг) пайнте де доїанї дл
петрекѣ дн дїптрїп, дї днѣїа ініма шї о
рѣдїка спре амор кѣтрѣ татъ сѣѣ; днсь
їзвїреаї кѣтрѣ Ігнат рѣтасе тот пелвїнсь,
кѣчї фетїца кѣцета, кѣ еа не нїменеа нѣ
ватѣтѣ пѣртѣндѣї кїпѣл дн інітѣшї. Дн-
кѣнїцїрѣ тоате локѣрїле кѣ грїже, не ѣнде
алмїнтрелеа сѣ обїчнѣїа а сѣ днтѣлнї кѣ
аморезѣла, тѣкаркѣ ачеаста дї костїсеа вр'о
кѣтева свспїнѣрї, тѣкаркѣ офѣтѣнд стѣтеа ла
зшѣ, ка се вазѣ, оаре нѣ се афлѣ дѣнсьла
не апроане.

А зечеа поапте дѣнѣ порѣпка маї сѣе
арѣтатѣ, Ігнат а вѣтѣт кѣтїнел ла фереа-
стра одѣїеї ѣнде дортеа Татїана. Кѣт дл

вѣтеа ииѣа ла ачест сѣнет кѣпоскѣт! Лп-
трачѣеа лши адѣсъ аиѣте де пропѣсѣл
сеѣ чел вѣп ши пѣ с'а мишкат; лпсѣ Игнат
репедѣ ватереа ши маї таре, ши фѣндкѣ дѣп-
са съ темѣа кѣ таїкѣ сеѣ се ва деиѣпта,
де ва аѣпта ши а треїа оарѣ, съ скѣлѣ ши
теарсѣ ла ферѣастрѣ.

„Не лндѣратѣ Тітїкѣ,“ грѣи Игнат, „кѣте
зіле вѣмлаїѣ пе аскѣнс лппредѣѣрѣл касѣї,
ка съ те вѣд! Кїар кѣ с' пѣвѣп, кѣ те іѣ-
вѣск лптрѣ аѣѣта, кѣчи тѣ, пѣмѣлѣѣміѣо-
аре, пѣ тѣ маї іѣвѣщї.“

— „Ах Игнате кѣм поѣї а грѣи асѣел!
Тѣ шиї кѣт еѣї де скѣмп лпайѣтеа теа,
ши кѣм лпї паре де рѣѣ, дакѣ пѣ те вѣд,
татѣ меѣ лпсѣ м'а опрїт, ши акѣма кѣчи
грѣїеск кѣ тїне, пѣї аскѣл порѣпка.“

„Ши тѣ пѣ шиї пѣнтрѣ че ѣ дѣпсѣл а-
тѣт де стрїнс?“ лптревѣ аморѣзѣл кѣ сѣ.
ridere сатїрїкѣ.“

— „Ах фоарте вїне,“ рѣспѣнсѣ фетїца,
„пѣнтрѣ-кѣ пѣ стаї де економїе, пѣнтрѣ-кѣ
тѣ пѣтрѣчї тѣлѣѣ вреѣте пе тѣлѣї, ши лп-
кѣ, че ѣ маї рѣѣ, аї кѣпошїцѣ кѣ оамѣнї
рѣї, де каре тоѣї се тем. . Ачѣстеа с' каѣ-
селе, пѣнтрѣкаре пе деспѣрѣѣѣте таїкѣ меѣ.“

„Се пѣ крѣзї,“ грѣи вїклеанѣл Игнат;
тоате ачѣлеа сѣлѣт мїнчѣнї, екорпїтѣрї, ка
сѣ капѣцї ѣрѣ асѣпра теа ши сѣ те мїше
спре а те кѣсѣѣторї кѣ Тома чел авѣт.“

— „Че грѣїеѣї тѣ?“ стрїгѣ Татьяна
лпгрозїтѣ, „пѣ, ачѣеа пѣ ѣ кѣ пѣтїцѣ;
атѣт де пѣлндѣрат татѣ меѣ пѣ поате фї;
пѣ, Игнате, ачѣеа їо пѣ о крѣд.“

„Ши пѣмаї деспре мїне крѣзї рѣле,“
рѣспѣнсѣ Игнат, „аїчї пѣ ѣ фавѣлѣ пеапроа-
не адеѣѣрѣлѣї. Тѣ те вѣї лндѣї деспре ско-

пѣрїле тѣтѣ-пе тѣѣ, пѣпѣ че лѣї ва порѣп-
чї, ка пе вѣтрѣлѣл ачѣла сѣл прїмещї
де вѣрѣват, ши апої тѣ еѣї о фатѣ кѣ тѣлѣт
маї аскѣлѣѣѣоаре, декѣт ка сѣ те лпкѣѣмеѣї
а те пѣле лп контрѣ порѣпчїлор лѣї. То-
тѣши пѣнтрѣ че пѣрд тїмпѣл кѣ черкѣрї пе-
фолосїѣоаре, ка сѣ рѣсѣїр пѣгѣра де пе окїї
тѣї. Дѣмнезеѣ кѣ тїне, пѣмѣлѣѣміѣоаре!
Фїї фѣрїчїтѣ, пѣпѣ че їо“ — ши се трасѣ
лпколо, ка ковѣршїт де сїмѣїрїле сале.

„Рѣмѣї, пѣнтрѣ Дѣмнезеѣ рѣмѣї іѣвїте
Игнате. Лптрѣ адеѣѣр еѣї пѣдрѣнт кѣтрѣ
мїне. Тот кѣ ачѣа крѣдїнгѣ ши адѣпчїте
те іѣвѣск ка де алдатѣ ши щїе маїка пре-
кѣратѣ, кѣт мїа фост де грѣѣ а аскѣлѣа
де татѣ-меѣ ка сѣ те лпкѣпѣїѣр.“

— „Еѣї лп старе а вїта,“ рѣспѣнсѣ
Игнат, „де кѣте орї мїаї промїс (фѣгѣдѣїт)
жѣрѣндѣѣте кѣ вѣї фї амеа? Поѣї тѣ вїта,
кѣт де репѣде вѣнеаї де алѣдѣтѣ ла фе-
реастрѣ, дакѣ вѣтеам? Тѣ фоарте те-аї
стрѣмѣтат Тїтїкѣ.“

„Нїчї декѣт,“ рѣспѣнсѣ вїата фетїцѣ,
„їо лпкѣ те тот іѣвѣск.“

„Аратѣ дар ачѣеа,“ зісѣ Игнат маї лп-
коло, „ши ласѣ-тѣ а вѣнї тѣпе ла тїне.
Татѣ-тѣѣ мерѣе ла ораш, ка се вѣндѣ оїле;
дѣпсѣл ва фї тоатѣ зіоа депѣртат ши аша
вом пѣѣтеа пѣмпѣдекаѣї а повѣстї ла олаѣ-
тѣ, — доарѣ маї пе зрїѣ. Фїїторїѣ'дї вѣр-
ѣват лпкѣ ва мерѣе тѣпе ла ораш, ка сѣ
адѣкѣ тоате чѣлеа де лїпсѣ спре кѣсѣѣторїе.
Сѣара треѣтѣ лї вѣзѣїѣ ла преотѣл лп се-
рїоасѣ копсѣѣѣѣїре, ши шиїѣ кѣ лѣкрѣл ѣ
хотѣрѣт.“

О покнїре лп одаїе фѣѣѣ пе лпфрїко-
шѣта фетїцѣ а фї кѣ лѣаре аиѣте. (Ва зрѣма.)